

**SITMA MÜCADELESİ KANUNUNA BAZI MEVAD TEZYİLİ HAKKINDA (1/117) NUMARALI
KANUN LÂYİHASI VE SİHHiYE VE BÜTÇE ENCÜMENLERİ MAZBATALARI**

Türkiye Cumhuriyeti

Başvekâlet

20 Şubat 1928

Muamelât Müdüriyeti

Adet : 6/885

Büyük Millet Meclisi Riyaseti Celilesine

13 Mayıs 1926 tarih ve 839 numaralı Sıtma Mücadelesi Kanununa zeylen Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâleti Celilesince tanzim edilen ve İcra Vekilleri Heyetinin 15 Şubat 1928 tarihli içtimahında tezekkür ve Meclisi Âliye arzı tasvip olunan Kanun Lâyihasıyla esbabı mucibe mazbatasının musadık sureti leffen takdim olunmuştur.

Muktazasının ifasına ve neticesinin işarına müsaade buyurulmasını rica eylerim efendim.

Başvekil
İsmet

Esbabı Mucibe Lâyihası

1341 senesi zarfında Ankara'da iptidar olup görülen muvaffakiyetler üzerine müteakip seneler zarfında tedricen diğer vilâyat ve kazalara teşmil edilen ve elyevm çok şayanı şükran neticeler veren sıtma mücadelesi teşkilâtının daha ziyade inkişafı ve neticei katiyenin matlup veçhile ve sürati mümkünle istihsali için 13 Mayıs 1926 tarih ve 839 numaralı Sıtma Mücadelesi Kanununa tezyil edilmek üzere altı maddeden ibaret bir Lâyiha Kanuniye tanzim edilmiştir.

Madde 1. — Mezkûr Sıtma Mücadelesi Kanununa zeyledildiğini natıktır.

Madde 2. — Sıtmalı olduğu ilân edilen menaktaki mücadele heyetlerinin ihtarat ve tenbihatı nazarı dikkate alınmayarak sivrisinek yetiştirmeye müsait menabiin olduğu gibi bırakılması mücadeleden beklenen hizmetin ifasına mâni teşkil etmekte olmasına mebnî Kanunun dördüncü ve onuncu maddelerindeki memnuiyetler hilâfına hareket edenlere ait masarîf sıtma tahsisatından sarf ve badehü Tahsili Emval Kanununa tevfikân tahsil edilmek suretiyle temin edilmekte ise de bu suretle yapılan masarîfin bu sene zarfında büyük bir yekûn teşkil etmesinden ve bunların Hazineye irat kaydedilmesinden dolayı esasen pek dar olan sıtma tahsisatı senenin

hitamından evvel sarf edilmiş bulunmaktadır. Bu gibi izalesi lâzım gelen mahzurlar tahsisat sarfından ihtirazen haliyle bırakıldığı takdirde ise mücadeleden beklenen neticeler dıçarı tehlike olmakta ve birkaç bin liralık bir amele yevmiyesi yüzünden bir kasaba veya köyün sıhhati vikaye edilememektedir. Binaenaleyh tediri caiz olmayan bu gibi ameliyatı ıslâhiye masrafının vukuunda defterdarlıklarca Tahsili Emval Kanununa tevfikân tahsil olunacak meblağın her üç ayda bir defa tanzim kılınacak bir kıta cetvel ile Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâleti Muhasebe Müdüriyetine irsal edilir ve işbu cetvelle muhteviyatının tahsisatına ilâvesi için tahsisatı munzamıma istihsal edilmesi zmnında her sene Teşrinisani ve Nisan ayları bidayetinde Büyük Millet Meclisinin tasvibine arz olunmak üzere Maliye Vekâleti Celilesine bildirilmesi için işbu maddenin ilâvesine lüzum hasıl olmuştur.

Madde 3, 4, 5. — Sıtma mücadelesinde müstahdem etibba ve memuruni sıhhiye; mücadelenin tarihi teşekkülünden bu güne kadar uhdelere tevdi olunan vazifeyi çok şamimi bir gayretle ifa etmektedirler. Esasen halihazırda bu mücadelede elde edilmiş olan muvaffakiyetin en büyük hissesi hakiki bir aşkı vazife ile iş gören bu memurlara ait olmak lâzım gelir. Buna mukabil bir sıtma mevsimi köy köy dolaşarak sıtma membalarını aramak ve izale etmek gibi cidden pek büyük dikkat ve gayrete mütevakıf işlerle meşgul olan veya muzdarip sıtmalıların âlâmını teskin için koşan bu zevata sıtma mevsimi nihayetinde ufak bir mükâfat bile yapmak mümkün olamıyor. Vakıa Vekâlet bütçesinde memurine verilmek üzere bir miktar ikramiye tahsisatı mevcut ise de ücretli oldukları cihetle alakadar makamata memurinden addolunmayan sıtma mücadelede memurlarının bundan istifadesi mümkün olamamaktadır. Binaenaleyh gerek bu memurlara ve gerekse sıtma işleri mücadelesinde büyük gayret ve faaliyeti ve yardımı sebkeden sair zevata ufak bir mükâfat verilmesi hem bunların gayretini tezyit ve hem de diğerlerine hüsnü misal teşkil edeceğinden bu maddeler ona göre tertip edilmiştir.

Madde 6. — Sıtma mücadelesinde müstahdem etibba ve memurinin ekserisini uzun müddet muvazzaf olarak devlet hizmetinde çalışmış olanlar teş-

kil etmekte ve bunlar sıtma mücadelesinde ücretle müstahdem oldukları için bu suretle devam eden hayatı memuriyetlerini binnetice istikbalde mağduriyetlerini mucip olacağı mülâhazasıyla diğer devairde muvazzaf bir vazife bulunca derakap terki vazife etmek mecburiyeti karşısında kalmakta olduğundan mücadelei memurin kadrosu hiç bir zaman salbit bulunamamaktadır. Bundan başka bu memurinin her an değişmesi, ihtisas ve bilgiye ve uzun müddet çalışmakla iktisap edilecek melekeye müteva'kkif olan mücadele için çok büyük mahzurları dahi bulunmaktadır. Binaenaleyh bu memurların istikballelerinden emin olabilmeleri için diğer bazı devairde müstahdem ücretli memurlar hakkında tatbik edildiği gibi sıtma mücadelesinde müstahdem memurinin de memuriyeti sâbıkaları maaşları üzerinden aidatı tekaüdiyelerinin tevkif ve bunların ileride hakkı tekaütten müftefit olmalarını ve bu surette her memurun atısından emin olarak şevk ve gayretle çalışmasını temin etmek üzere bu hususta ahkâmı hususiye vaz'ı düşünülmüştür.

Madde 7. — Bu Kanunun hükümleri yalnız bir kısım memurine münhasır olmak ve halka hiç bir külfet tahmil etmemek itibariyle işbu Kanunun meriyeti neşrinden muteber olması düşünülmüş ve yedinci madde ona göre tanzim kılınmıştır.

Madde 8. — Bu mevaddı kanuniyenin tezyil edileceği Sıtma Mücadelesi Kanununun icrasına İcra Vekilleri Heyetinin memur edilmesinden dolayı bu Kanunun icrası için de aynı ahkâm cari olmak tabii olduğundan sekizinci madde ona göre tertip edilmiştir.

Türkiye

Büyük Millet Meclisi

5.3.1928

Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye
Encümeni

Karar No. : 8

Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Encümeni Mazbatası
Riyaseti Celileye

13 Mayıs 1926 tarih ve 839 numaralı Sıtma Mücadelesi Kanununa zeylen Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâleti Celilesi tarafından bittanzim İcra Vekilleri Heyetince Meclisi Âli Riyasetine gönderilen ve encümenimize havale buyurulan Kanun Lâ-yihası vekâleti aidesinin salâhiyattar memuru hazır olduğu halde tetkik ve müzakere edildi.

Hükümetçe serdedilen esbabı mucibe encümenimizce de muvafık ve musip görülerek mezkûr lâ-yiha aynen ve müttefikân kabul edilmiş olmakla bermucibi havale Bütçe Encümenine tevdi edilmek üzere takdim kılındı efendim.

Sıhhiye ve Muaveneti İçti- maiye Encümeni Reisi	Mazbata Muharriri
İstanbul	Namına
Hakkı Şinasi	Aydın
Kâtip	Reşit Galip
Aydın	Aza
Reşit Galip	Kayseri
Aza	Halit Mazhar
Manisa	Aza
Saim	Bolu
Aza	Ermin Cemal
Doktor Refik	Aza
Aza	Doktor Burhanettin
Çorum	Aza
Mustafa	Hüseyin Hüsnü
Türkiye	

Büyük Millet Meclisi

Bütçe Encümeni

Karar No. : 91

Esas No. : 1/117

Bütçe Encümeni Mazbatası
Riyaseti Celileye

13 Mayıs 1926 tarihli ve 839 numaralı Sıtma Mücadelesi Kanununa zeylen Başvekâletten varit olup Sıhhiye ve Bütçe encümenlerine havale buyurulan Kanun Lâ-yihası Sıhhiye Encümeni mazbatasıyla birlikte encümenimize tevdi kılınmakla Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekili Refik Bey hazır olduğu halde tetkik ve müzakere olundu.

Lâ-yiha; gerek esbabı mucibesinde dermeyan olunan mü'talâaa, gerek Vekil Bey tarafından verilen şifahi izahat nazarı itibara alınarak encümenimizce de esas itibariyle şayanı kabul görülmüş ve maddelerde şekle ve tertibe ait bazı tadilât icra edilerek muaddilen hazırlanan Lâ-yihayı Kanuniyenin Heyeti Celileye arzına karar verilmiştir. 7 Mayıs 1928

Reis	Reisvekili
Edirne	Burdur
Şakir	Salih Vahit
Kâtip	
Kütahya	Aydın
Niyazi Asım	Mühendis Mitat

İsparta Mükerrerem	Kırklareli Nahit
Erzurum Aziz	Elaziz Hasan Tahsin
Samsun Âdil	Erzurum Nafi Atuf

Hükümetin Teklifi

13 Mayıs 1926 tarih ve 839 Numaralı Sıtma Mücadelesi Kanununa Tezyil Edilecek Maddelere Ait Kanun

Madde 1. — 13 Mayıs 1926 tarih ve 839 numaralı Sıtma Mücadelesi Kanununa berveçhi âti maddeler ilâve edilmiştir :

Madde 2. — 17 nci maddede zikredilen ahvalde memnuiyet hilâfına hareket edenlerden mal memurlarınca Tahsili Emval Kanununa tevfikân tahsil olunan masarîf miktarı memurini maliye tarafından her üç ayda bir gönderilecek bir liste ile Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâletine bildirilir. Tahsil olunan bu masarîf Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâleti bütçesinin sıtma mücadelesi masarîfi umumiyesi faslında muharrer tahsisat miktarına irat kaydolunmak üzere her sene Teşrinisani ve Nisan ayları bidayetinde Büyük Millet Meclisinin tasvibine arz olunur.

Madde 3. — Her sıtma mevsiminin nihayetinde sıtma mücadelesi işlerinde muavenet ve hizmetleri görülenlere Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâletince sıtma mücadelesi masarîfi umumiyesi tahsisatından bir ikramiye veya mükâfat verilir.

Madde 4. — Sıtma ikramiye ve mükâfatları aşağıda gösterilen şahıslara verilir :

A) Sıtma mücadele işlerinde istihdam edilen etibba ve sıhhiye memurları;

B) Sıtma mücadele işlerinde büyük faaliyet ve muvaffakiyet gösteren memurini saire;

C) Gerek lisanen ve gerek tahriren veya nümunei imtisal olmak suretiyle sıtma mücadelesi hakkında halk arasında büyük bir alâka uyandıran mektep muallimleriyle köy heyeti ihtiyariyeleriyle sair eşhas.

D) Sıtma mücadelesi ile alâkadar memurini sıhhiyenin tasvibine iktiran etmek suretiyle sıtma mücadelesine hâdim ıslahatı meyahiye veya ameliyatı turabiye yapan eşhas veya köy heyeti ihtiyariyeleri.

Madde 5. — İkramiye veya mükâfatlar şunlardan ibarettir :

A) İkiyüz elli lirayı tecavüz etmemek üzere nakdi mükâfat.

B) Sıtma mücadelesinin fevaidini göstermek üzere mektepler için projeksiyon âlâtı, tablolar vesaire.

C) Mektep vesaiti tedrisiyesi.

Madde 6. — Sıtma mücadelesinde müstahdem olup şimdiye kadar aidatı tekaüdiye vermiş olan memurin arzu ettikleri takdirde son maaşı asliyeleri üzerinden aidatı tekaüdiye vermeye devam edebilir ve ahkâmı mahsusasına tevfikân hakkı tekaütten müstefit olurlar.

Madde 7. — Bu Kanun neşri tarihinden bir ay sonra meridir.

Madde 8. — Bu Kanunun icrasına İcra Vekilleri memurdur.

15 Şubat 1928

Başvekil
İsmet

Adliye Vekili
Mahmut Esat

Müdafaai Milliye Vekili
Mustafa Abdülhalik

Dahiliye Vekili
Şükrü Kaya

Hariciye Vekili
Doktor Tevfik Rüştü

Maliye Vekili
Saraçoğlu Şükrü

Maarif Vekili
Mustafa Necati

Nafia Vekili
Behiç

İktisat Vekili
Mustafa Rahmi

Sıhhiye ve Muaveneti
İçtimaiye Vekili
Doktor Refik

Bütçe Encümeninin Tadili

13 Mayıs 1926 tarih ve 839 numaralı Sıtma Mücadelesi Kanununa bazı mevât tezyiline dair Kanun Lâyhısı

Birinci madde — 13 Mayıs 1926 tarih ve 839 numaralı Sıtma Mücadelesi Kanununun on yedinci maddesi muvabince mecburiyetlerin muktazasını ifa etmeyen veya memnuiyetler hilâfına hareket edenler-

den maliye dairelerince Tahsili Emval Kanununa tev-
fikan tahsil edilecek masarif miktarları her üç ayda
bir Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâletine bildi-
rilir ve tahsil olunan masarif miktarları bir taraftan
varidat bütçesine irat kayıt, diğer taraftan Sıhhiye ve
Muaveneti İçtimaiye Vekâleti bütçesinin sıtma mü-
cadelesi tertibine tahsisatı munzamıma olarak ilâve
edilmekle beraber ilâve edilen işbu tahsisat miktar-
ları her sene teşrinisani ve nisan ayları bîdayetinde
Büyük Millet Meclisinin tasvibine arz olunur.

İkinci madde — Her sıtma mevsiminin nihaye-
tinde sıtma mücadele işlerinde istihdam edilen
ettibas ve sıhhiye memurları ile bu hususta büyük
faaliyet ve muvaffakiyet gösteren memurini saireye
ve lisanen ve tahrîren veya nûmunei imtisal olmak

suretiyle sıtma mücadelesi hakkında halk arasında
büyük alâka uyandıran mektep muallimleri ve köy
ihtiyar heyetleriyle sair zevat ve sıtma mücadelesiyle
alâkadar memurini sıhhiyenin tasvibine iktiran etmek
suretiyle sıtma mücadelesine hâdim olan ıslâhatı me-
yahiye ve müessesata sıtma mücadelesi tertibinden
iki yüz elli lirayı tecavüz etmemek üzere nakdi veya
sıtma mücadelesinin fevaidini gösterir projeksiyon
âlâtı, tablolar, mektep vesaiti tedrisiyesi gibi aynı
mükâfat ve ikramiyeler itasına Sıhhiye ve Muaveneti
İçtimaiye Vekili mezundur.

Üçüncü madde — Bu Kanun 1 Haziran 1928 ta-
rihinden muteberdir.

Dördüncü madde — Bu Kanunun ahkâmını icra-
ya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.